

DENİZ HASRETİ

Gözümde bir damla su deniz olup taşıyor,
Çöllerde kalmış gibi yanıyor, yanıyorum.
Bütün gemicilerin ruhu bende yaşıyor;
Başımdaki gökleri bir deniz sanıyorum.

Nasıl yaşıyacağım ey deniz, senden uzak?..
Yanıp sönüyor gibi gözlerimde fenerin!..
Uyuyor mu limanda her gece sallanarak,
Altundan çivilerle çakılmış gemilerin?..

Sevmiyorum suyunda yıkanmamış rüzgârı;
Dalgaların gözümde tütüyor mavi, yeşil...
İçimi güldürmüyor sensiz ay ışıkları;
Ufkundan yükselmeyen güneşler güneş değil!

Bir gün nehirler gibi çağlayarak derinden
Dağlardan, ormanlardan sana akacak mıyım?
Ey deniz, şöyle bir gün sana bakacak mıyım,
Elma bahçelerinden, fındık bahçelerinden?

Ömer Bedrettin UŞAKLI

Yayla Dumanı

BABA

Kadın konuşmacı: Sevgili dinleyiciler, 1921 yılında Batı Anadolu'da. Bir kara zulmün dalga dalga ilerlediğinden söz açmıştık. Yunan, 1912 savaşında birbirinden sevgili bir kaç ilimizi kolayca ele geçirdikten sonra bu kez İzmir'e, Batı Anadolu'ya, dolayısıyla bütün yurdumuza göz dikmişti. Kendi ülkesinden Batı Anadolu'ya askeri ile birlikte muhacir sürüleri de gönderiyordu. Kara zulmün, topraklarımızda yarattığı faciaları, kelimelere sığdırmak güç! (...)

Kadın konuşmacı: Düşman, özellikle Eskişehir-Afyon hattına önem vermiş ve hattı, asker deyimi, o kadar mükemmel tahkim etmiş ki mevzilerinin müdafaa değerini tetkik eden Genel Kurmay Heyeti, raporunda:

Erkek konuşmacı: "Eğer Türkler, bu mevzileri dört beş ayda elde edebilirlerse bir günde düşürdüklerini iddia etmeye hak kazanırlar."

Kadın konuşmacı: Hükümünü vermişti. Oysa Büyük Taarruz'un muzaffer komutanı Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Sakarya Meydan Savaşı'nı anlatırken bu mevziler için şöyle diyordu:

Erkek konuşmacı: "Fakat Türklere, bu mevzileri düşürmek için üç dört ay değil, bir gün de değil, yalnız bir kaç saat kâfi gelmiştir. Saat 06.00'da Tınaztepe'ye hücum vaziyetinde, hücum mesafesine yaklaşmış bulunan piyadelerimiz, önündeki tel örgüleri kesmeye ve ortadan kaldırmaya lüzum görmeyerek ayağını kaldırdı ve tel örgüden bacağını aşarak atladı. Ve orada bulunan düşman neferlerini süngüleriyle tamamen tepeledikten sonra Tınaztepe'yi ele geçirdi. Ve ben, bu manzarayı seyrederken bir suale cevap vermeyi hatırladım. 'Bu tel örgüleri nasıl geçebilirsiniz?' diyorlardı, oradakilere dedim ki : 'İşte böyle, ayağını kaldırır ve geçerler.'"

Kadın konuşmacı: İşte 1922 yılının 26 Ağustos sabahı, Tınaztepe böyle ele geçirildi... Ancak Yunan, son derece iyi hazırlanmıştı. Yakın takviye kıtalarını derhal birinci hatta geçirdi, Afyon'dan ve Bal Mahmut üzerinden dahi birtakım takviye birlikleri getirtti. Şimdi, Tınaztepe mevzilerine, düşman askeri, cephane, otomobil ile çekilen toplar... Büyük bir güç yığılıyordu... 26 Ağustos akşamüzeri, düşman tekrar tepeye hâkim oldu.

Erkek konuşmacı: (...) Orada tek soluk, tek güç; düşmanın ateş çemberi içinde kalmış, bir alay: 57'nci Alay! Bu soluk, bir umut olabilir mi?

(Geçiş müziği)

(Efekt: Fonda silah sesleri...)

Komutan: Yüzbaşı! Durum raporu!..

Yüzbaşı: Komutanım, tahminen alayımızın dörtte üçü şehit. Arif Yüzbaşı da şehitler arasında, taburun ise büyük bir kısmı yaralı. Benimkinin... (Çok üzgün.) Oğullarımın yarısı gitti. Vatan sağ olsun.

Komutan: Başın sağ olsun, başımız sağ olsun yüzbaşı. (İçini çeker.) Vatan sağ olacak elbet, olması gerek! Şu nazik durumda hattiharekâtımızı o kadar iyi ayarlamalıyız ki canımızı düşmana verirken Tınaztepe'yi tekrar bizim kılmalıyız. Anlatabiliyor muyum yüzbaşı, canınızın pahası, bu tepedir?

Yüzbaşı: Anlıyorum komutanım.

Komutan: Şehitler katına ulaşmak nasipse baş üzre, can üzre! Ancak Tınaztepe şehit olmamalı yüzbaşı... O, gazi olarak Gazi Paşa'mızın yeni kuvvetlerine, yine önemli bir mevzi olarak hizmet edecek.

Yüzbaşı: Tınaztepe'yi kurtarırsak komutanım, düşmanın maneviyatına büyük bir darbe indirmiş oluruz, kendisini kolay toparlayamaz.

Komutan: Buna karşılık bizimkilerin manevi gücü o kadar yükselir ki Erkmən Tepe de ele geçerse düşmanı kuzeybatıya sürmek iş değil. Bu suretle Kalecik Sivrisi'nde bize kadar büyük bir gedik açılmış olur. Türk askeri de buradan akar, akar yüzbaşı.

Yüzbaşı: (Heyecanlı) Gayri düşman müstahkem mevkillerinde tutunamaz, önümüze kattığımız gibi...

Komutan: Yüzbaşı! Hedef Afyon, ondan sonra da İzmir olacaktır, bu muhakkak. Ancak biz... Anlıyor musun, biz belki bu hedeflere ulaşamayız? Görevimiz şimdilik Afyon'a giden yolu açmak, Tınaztepe'yi yeniden ele geçirmektir.

Yüzbaşı: Evet komutanım, canımızın pahası Tınaztepe'dir.

Komutan: Eminim Kocatepe'deki Mustafa Kemal Paşa'nın, Fevzi Paşa'nın yürekleri şimdi, burada, bizimle atmaktadır. Onların umudu, bu 57. Alaydır yüzbaşı, şüphen olmasın.

Yüzbaşı: O atan yüreği, kendi göğsümde duyuyorum komutanım.

Komutan: İşte bunun için güçlüyüz yüzbaşım, çok güçlü! (Düşünceli) Alayımızın dörtte üçü şehit, geri kalanların da pek çoğu yaralı... Cephane durumumuz?

Yüzbaşı: Maalesef...

Komutan: (Sözünü keser.) Zaten cephaneye ihtiyacımız yok yüzbaşı, süngü hücumuna kalkacağız.

Yüzbaşı: Tek çıkar yol.

Komutan: Tek çıkar yol... Yegâne çare ve emin çare. Tamam mı yüzbaşı?

Yüzbaşı: Emredersiniz komutanım.

Komutan: Bütün kuvvetler yamacın sağ kanadında toplansın. Sol ve arka cenahlara birer küçük birlik yerleştir. Ramazan Çavuş sağ cenaha, Mehmet Çavuş sol cenaha komuta etsinler. Görevleri, eldeki cephaneyi mümkün olduğu kadar idareli kullanarak düşmanı şaşırtmak, onlara asıl yerimizi belli etmemek! Güneş battıktan sonra süngü hücumuna geçeceğiz.

Yüzbaşı: Emredersiniz komutanım.

Komutan: Sen bir şey söylemedin binbaşı?

Binbaşı: Emirlerinizi dikkatle takip ettim efendim, en isabetli kararı vermiş bulunuyorsunuz.

Komutan: Yüzbaşım! Şimdi derhal düşmana oyalama ateşi yapacak birlikleri yerleştir. Asıl kuvvetlerimiz, yamacın sağ cenahına, anlaşıldı değil mi?

Yüzbaşı: Evet efendim.

Komutan: Senin oğullarının yarısı gitti demiştin.

Yüzbaşı: (İçini çeker.) Öyle komutanım, vatan sağ olsun.

Komutan: Sıhhiye yaralılarla meşgul olsun.

Yüzbaşı: Emredersiniz komutanım.

Komutan: Bu kez taarruzda sen birliğinle arkadan geleceksin. Sanırım hücumla kalkınca düşmanın bir kolu da bizi arkadan sarmaya çalışacaktır. Onları oyalamak sizin göreviniz olacak, çarpışarak öncü kuvvetleri takip edeceksiniz. Anlaşıldı mı?

Yüzbaşı: Evet efendim.

Komutan: Gidebilirsin, bir saat sonra yanınıza gelip son durumu göreceğim.

Yüzbaşı: Emredersiniz komutanım.

(Efekt: Ayak sesi)

Komutan: Eveet, bütün umut, şu yarısı gitmiş 57'nci Alayda binbaşı.

Binbaşı: Kazanacağız komutanım... Şu anda alayınıza yeni iltihak etmiş bir binbaşı olarak gurur duymaktayım. 57'nci Alayın yarısı gitmiş ne çıkar, siz de deminki yüzbaşı da sanırım bütün erler de Mustafa Kemal Paşa'mızın yüreğini, kendi göğsünüzde duyuyorsunuz. Maneviyatınız yüksek, canınızın pahasına bu tepeyi seçtiniz. Tanrı yardımcımız olacaktır.

Komutan: Deminki yüzbaşı... (Dalgın) Deminki yüzbaşı, yaa! Böyle deyip geçme Mehmet Bey, onda bir yürek vardır ki... Dikkat ettin mi, oğullarından söz açtık?

Binbaşı: Evet! Galiba pek iyi anlayamadım.

Komutan: Oğulları; onun birliğidir. Bütün erleri onu, "Baba" diye çağırırlar. Gerçi askerlerinin içinde yaşça

ondan büyükleri çok, fakat... Yüzbaşı, babalarıdır hepsinin. Böyle bellemişler, böyle hissediyorlar. O yüzden ben de oğulların derim. Hiç şaşırmaz, duraklamaz o da askerlerinin babası olmayı. Öyle işte... Tabii kabul etmiştir.

Binbaşı: Bu genç yüzbaşı, askerlerine bu duyguyu verebilmişse ne mutlu ona.

Komutan: Askerlerinin içinde belki ismini bilmeyenler bile vardır, hatta ona yüzbaşı diye de hitap etmezler, kısaca “baba” derler. Fakat bu babada öyle bir saygı, öyle bir sevgi gizli ki sanki yüz kere yüzbaşım demişler gibi... Neyse... Evet, ne diyorduk? Taarruzda sağ kanatta sen...

(Geçiş müziği)

(Efekt: Fonda silah sesleri)

Komutan: (Askerlerine hitap etmektedir.) Askerlerim! Arkadaşlarımızın bir kısmı şehitlik katına erişti, bir kısmı da ağır yaralı. Şu anda düşman kuvvetleri ile sarılmış durumdayız, Cephanemiz yok. Fakat Tanrı’ya şükür ki süngülerimiz var, biz varız. Vatana adanacak canımız sağ ve sıhhatte! O hâlde süngülerimizi takip düşman içine dalacağız. Hedef, Tınaztepe’yi yeniden Türklere kazandırmak. Askerlerim, şu anda size komutanınız olarak hitap ediyorum. Ancak hücumla kalktığımız andan itibaren ben de sizlerle birlikte süngümü takip ileri atılacağım. Komutanlarımızdan, “Hattımüdafaa yoktur, sathımüdafaa vardır.” emrini almıştık. Şu anda bizler için sath, Tınaztepe’dir. Ölen şehit, kalan gazi olacaktır. Şunu aklınızdan hiç çıkarmayın askerlerim: Hepimiz şehit olabiliriz, fakat Tınaztepe gazi olarak, bizim olarak çıkacaktır bu hücumdan. Bastığım yer mezarımdır, ancak benimdir, deyin. Hepinize güvenim tamdır. Gayret bizden, inayet Allah’tan... Binbaşı komut ver.

Binbaşı: (Komut sesi) Hazır ol! Süngüü tak! Hücuuuu!

(Efekt :”Allah!Allah!”sesleri, silah sesleri ile savaş gürültüsü bir süre ön plandadır.)

Kadın konuşmacı: (Sesler, fonda.) Şair,

“Bastığım yer mezarımdır diyen elbet dönmez

Silindir, toprak olur belki... Müebbet ölmez.” diyor...

O gece Tınaztepe’de 57’nci Alaydan sağ kalanlar, komutanları ile er, erleri ile komutan! Kükreyen sesleri ile rüzgâr... En güçlü rüzgâr gibi estiler. Yıl 1922, 26 Ağustos’u, 27 Ağustos’a bağlayan yaz gecesini, şimşekler çaktı Tınaztepe’de... Zaferin ak yağmuru gibi Türk askeri düşmana ölüm saçarak düşman içine düştü... Yüzbaşı, baba yüzbaşı, arkadan saran Yunan birliğini oyalayarak ilerliyor, oğullarını yüreklendiriyor...

Yüzbaşı: Haydin arslanlarım, haydin yiğitlerim, vurun oğullarım, vurunnn! İleri!.. Mehmet Onbaşı!.. Selim!.. Haydin oğullarım!..

(Efekt: Savaş sesleri kısa bir süre ön planda.)

Yüzbaşı: Ali Çavuş, şu yarı geçerse düşman bizi takip edemez, ateş menziline dışına çıkarız, öne geç. (Bağırır.) Heeytt bree yiğitlerim, haydin yara doğru, ilerii!.. Yara doğru, karanlık yarı geçeceğiz, haydin oğullarım!..

Kadın konuşmacı: (Heyecanlı ve çabuk) Düşman çılgın gibi kovalıyor, sanki 57’nci Alayın can damarı, yüzbaşının birliğidir. Askerler mermi yağmuru altında, karanlık yara doğru ilerliyorlar... İşte bir kısmı geçti bile, ateş menziline dışına çıktılar... Ön birlikleri takip ediyorlar... Eyvah! Selim düştü... İri vücudu, koca bir kaya gibi yuvarlanıyor... Düşman ateşi ile tüm çevre ışık içinde. Son gayretle birliğin yarı geçmesine mani olmaya çalışıyorlar. İşte yüzbaşı, yüzbaşı da geçti yarı. Fakat o ne? Sesler... Geride kalanların sesleri:

Sesler: Baba, baba nereye gidiyorsun?..

Sesler: Baba bizi bırakma!.. Bizi bırakma, baba!..

Erkek konuşmacı: Yüzbaşı bir an durdu, önde komutanın birlikleri düşmanı yarmakta, ilerliyorlar... Arkada, kendi bir avuç askeri, oğulları, düşmanın eline geçmek üzere...

Yüzbaşı: (Bağırır.) Dayanın yiğitlerim, geliyorum!

Erkek konuşmacı: Yüzbaşı koşarak dönüyor, tekrar yarı geçiyor, işte ateş menziline içinde. Bir an şaşırıp kalmış erlerine bağırıyor:

Yüzbaşı: Buradayım oğullarım, haydin yiğitlerim yara doğru, heeyt bree, ileri!

Erkek konuşmacı: Bu ses, bu nara! Babanın komutu! Askerler o hızla ileri atılıyorlar... İşte hepsi geçiyor yarı... Düşman ateşinden uzak, ileriye daha ileriye koşuyorlar. Onları karşılayan da düşman ateşi! Fakat babanın “Heyt bre ileri!” sesi kulaklarında, koşuyorlar... Albayın birliklerine taze bir güç olarak katılıyorlar... Yüzbaşı... Baba yüzbaşının cansız vücudu ise şimdi yarım dibinde yatmakta, buraya düşman ateşinin ışığı ulaşamıyor, sesi ise uzaklarda kalmış. Ilık karanlıkta huzur, babanın yüzünde bir tebessüm var! Askerlerinden bazıları adını hatırlamayacaklardı belki fakat bir babaları vardı, onlar için kendi canından geçmişti... O gece Tınaztepe ikinci ve son kez Türk’ün eline geçti... Bugünün şairi ise 922’nin Ağustos’u için şöyle söylüyor:

Kadın konuşmacı:

“Gün döner, gündöndü yere serilir.

Bir saz burgulanır, bir tel gerilir.

Her akşam bir ölü oğul dirilir,

Ana gözündeki yaşlar katında.”

Emine İŞINSU
Adsız Kahramanlar
(Kısaltılmıştır.)

OYUNCAK

Ülkemizde yaşı elliye aşan çoğu kişi oyuncak için şöyle der: “Biz eskiden oyuncaklarımızı kendimiz yapardık.” Bu sözde hem bir öz güven hem de günümüz “oyuncak dünyası”na bir tepki var.

Gerçekten de öyleydi.

Kendi çocukluğumu düşünüyorum. Yahu en basiti oynayacak “top” bulamazdık. O yıllarda yere değdi mi fena hâlde zıplayan lastik toplar vardı ve bilhassa onlarla futbol oynamak bayağı hüner isterdi. O topa verecek para bulamaz, paçavraları sıkıca yuvarlayarak İngiliz sicimi ile sarar, böyle bir top ile saatlerce oynardık.

Bir arkadaşımız çok marifetli idi. Telden taksiler, arabalar, hatta vinç dahi yapardı. Biz bu arabaları gazoz kapakları, renkli el işi kâğıtları ile kaplar, ayakta sürecek kadar uzun direksiyonu ile ağzımızı korna yaparak yarışırıydık. Esas yarış, çember çevirmekte olurdu. Bit pazarından alınan türlü ebatlarda çember (...) sürecek kalın bir tel ile sahaya çıkar, start verilince ileri atılırdık. Her çemberden çıkan o ince cızırtı âdeta bir orkestra yaratır, tozlu yolda ardımızda jet uçağının dumanı gibi bir iz bırakarak tabana kuvvet koşardık.

Cam bilyelerle oynamanın zevki başkaydı(...)

Tahta oyuncak yapmak bayağı hüner isterdi. Ama şurasını önemle vurgulamalıyım: Eğri büğrü de olsa yaparken, çakarken parmağımıza çekiç değip şişe de miline taktığımız teker deliği dar gelip dönmese de iş bittiği zaman âdeta bir zafer kazanmış gibi olurduk.

Dile kolay elimizde bir eser vardı.

Bizim eserimiz. Alın terinin eseri. Bu uğraş, çocuk zihnimize ve hissiyatımıza bir şahsiyet kazandırır, hazıra konmaktan öte bir zevk verirdi.

Üstüne hemen kiremit, tebeşir, yağlı boya, kömür ne bulursak onunla bir isim yazar; ismin iki yanına ay yıldız kondururduk. Ardından bir nara patlatırdık:

“Yol verin yeşile, kavuşsun eşine!”

Mutfak eşyaları, kürek sapı, yayık vesaire yapan, aza kanaat eden fakir ve ihtiyar marangozlar (...) çocuklar için basit tek tekerli arabalar, sallanan atlar, yeni yürümeye başlayan çocuklara üç tekerli çıyrıklar falan yapardı.

Kızlar kendi bebeklerini bir haç misali birbirine çivilenen çubuk üzerine kumaş parçaları uydurarak bir yuvarlak torba dikip içini doldurduktan sonra ona kaş, göz yapıp, baş şekline sokup, bu sopalardan uzun olanının ucuna geçirip, ardından bir de başörtüsü bağlayarak imal ederlerdi. Evcilik oynarken bezden, kiremitten, tahtadan evler (yani eve benzer şekiller) yaparak birbirlerine misafirlğe gidip çamurdan imal edip kuruttukları bardaklarda, fincanlarda çay kahve ikramında bulunurlardı.

“Oyuncakçı” diye müstakil dükkân yoktu. Bakkal, kırtasiyeci, züccaciye mağazası bile teneke taksiler, uçurtmalar, lastik toplar, rüzgâr gülü ve çingirak satardı (Bunları nostalji olsun diye yazmıyorum. Bir zihniyet değişikliğidir dediğim.).

Dünya bir kararda durmuyor.

Teknoloji ve sanayi her geçen gün yenilikler buluyor, imal ediyor, pazarlıyor. Biz de bu pazara dâhil olduk. Naylon ve plastiğin devreye girmesi ile oyuncak dünyası çeşitlendi. Bez bebeğin yerini naylon bebek aldı (Şimdi yeniden bez oyuncaklara, tahtaya dönüş var ama bu bir endişe yüzünden. Naylon, hastalık sebebi.).

Bu oyuncak kalıplarını yurt dışından getiren veya burada hünerli kalıpcılara yaptıran iş adamları gidişata ayak uydurmaya çalıştılar. Çeşit çoğalınca şehirlerde müstakil oyuncak mağazaları açıldı. Bunlar hem yerli hem ithal oyuncak satıyor; böyle bir mağazaya giren çocuk ne yana bakacağını şaşırıyordu.

Çin’in hemen her sahada olduğu gibi oyuncak alanında da piyasaya girmesi bir deprem etkisi yarattı.

Hem çeşitli, akıl almaz çeşitli, hem gösterişli hem ucuz.

Etrafı Çin malları kapladı. Yerli oyuncak sanayisi neredeyse battı. Televizyonun icadı ile radyonun pabucu dama atıldı.

İnternet, müzik dünyasını yerle bir etti, İMÇ'deki dükkânlar bir bir kapandı, kaset zaten unutulmuştu, CD de hâpı yuttu.

Şimdi tablet bilgisayarlar ve oyuncak konsolları var. Elektronik sınır tanımaz bir hız kazandı.

Dünyanın en büyük oyuncak firmaları bu elektronik oyuncaklar karşısında zarar etmeye başladılar. Yakında onlar da ya bu alana geçer ya da dükkânın kapısına kilit asarlar.

Üstelik bu elektronik oyuncaklar çocukları olduğu kadar büyükleri de etkiliyor. Bir baba oğluyla bu oyuncakları saatlerce oynayabiliyor.

Siz siz olun, tahta oyuncaktan, bez bebekten şaşmayın. Bırakın çocuklarınız kendi oyuncaklarını kendileri yapsın. Gücünüz yeter, sözünüz geçerse. Televizyon nesli bunlar, zor çocuklar.

Mustafa KUTLU

Vatan yahut İnternet

(Kısaltılmıştır.)

CEYLANA YARDIM EDENLER

Kaplumbağa, karga ve fare bir gün çok güzel bir sohbe dalmışlar. Bir aralık ne görsünler! Bir ceylan koşa koşa onların bulunduğu yere geliyor!

Kaplumbağa, ceylandan çok korkmuş. Hemen suya dalmış. Fare de deliğine girmiş. Karga ise uçarak bir dala konmuş. Daha sonra karga, konduğu daldan havalanarak ceylanın arkasından gelen olup olmadığına bakmış. Kimsenin gelmediğini görünce fare ile kaplumbağayı çağırmiş. Onlar da gizlendikleri yerden çıkıp gelmişler.

Ceylan, sürekli suya bakıyormuş. Kaplumbağa, bunun nedenini merak etmiş. Ceylana şöyle demiş:

— Niçin sürekli suya bakıyorsun? Çok mu susadın? Susadıysan rahatça su içebilirsin! Korkulacak bir şey yok!

Bu sözlerden sonra ceylanın korkusu biraz olsun yatışmış. Kaplumbağa ona yaklaşıp sormuş:

— Nereden geliyorsun böyle?

Ceylan cevap vermiş:

— Bu geniş ovada, rahatça gezip karnımı doyuruyordum. Avcılar peşime düştü. Ben kaçtım, onlar kovaladı. Sonunda yoruldu, peşimi bıraktılar. Az önce bir karartı gördüm. Belki avcıdır diye çok korktum. Soluk soluğa buraya geldim.

Kaplumbağa şöyle demiş:

— Korkmana gerek yok! Buralarda avcı olmaz. Bizim dostluğumuza güvenmeni isterim. Burada herhangi bir tehlike olsaydı sana hiç çekinmeden söylerdik. Burası verimli bir yerdir. Suyumuz, yeşilimiz boldur. İstersen bizimle kalıp dostumuz olabilirsin.

Ceylan, kaplumbağanın bu sıcak teklifini kabul etmiş. Onlarla birlikte kalmış. Burada bir gölgelik varmış. Kaplumbağa, fare ve karga, gölgeliğe gidip sohbet ederlermiş. Üç arkadaş, bir gün yine gölgelikte sohbet etmek için toplanmışlar. Fakat ceylan o gün ortalıkta görünmemiş. Uzun süre beklemişler ama ceylan gelmemiş.

Fare ile kaplumbağa, kargaya:

— Sen etrafı bir kolaçan et, demişler.

Karga da etrafta uçmaya başlamış. Bir süre sonra ceylanı bulmuş. Ceylan, bir avcının tuzağına düşmüş beklüyormuş. Karga hemen dönmüş. Fare ile kaplumbağaya haber vermiş. Kaplumbağa ile karga, fareye şöyle demişler:

— Bu iş senin için! Hemen koş ve kardeşinin imdadına yetiş!

Fare, soluk soluğa ceylanın yanına gelmiş, ona sormuş:

— Sen akıllı bir kimsesin! Nasıl oldu da böyle bir duruma düştün?

Ceylan cevap vermiş:

— Bilmez misin dostum, herkes kendi kaderini yaşar. Kadere karşı koymak, elimizden gelmez.

Onlar böyle konuşurken kaplumbağa gelmiş. Ceylan onu görünce endişeye kapılmış ve kaplumbağaya şöyle demiş:

— Sen buraya gelmekle iyi etmedin. Çünkü benim bağlarım çözüldükten sonra biz kolayca kaçabiliriz. Karga uçar, fare kaçır, ben de koşarım. Ama sen bu ağırlığınla nasıl hareket edeceksin?

Kaplumbağa cevap vermiş:

— Ben, dostluğun gereğini yerine getirmekle görevliyim. Senin için kendimi tehlikeye atmaktan çekinmem! Dostluk, kolay kazanılmaz. Sen burada acı çekerken ben keyfime bakamazdım. Dost vefalı olur. Senin acına ortak olmak için buraya geldim.

Onlar böyle konuşurken avcı çıkagelmiş. Avcıyı görünce karga uçmuş, fare kaçmış, ceylan da ok gibi fırlamış. Ortada kala kala bir kaplumbağa kalmış. Avcı, iplerin kesik olduğunu görünce sağa sola bakmış, kaplumbağayı görmüş. Alıp onu bağlamış.

Ceylan, karga ve fare bu duruma çok üzülmüşler. Hemen toplanıp çare düşünmüşler.

Fare şöyle demiş:

— Bir tehlikeyi atlatmadan, başka bir tehlikeyle karşılaşyoruz. Hayırdır inşallah! Atalarımız ne kadar doğru söylemiş: “Başına bela gelmediği sürece en zengin sensin!” Vefalı dostumuz kaplumbağanın başına bir kötülük gelmesinden korkuyorum. Oysa o, dostluk kurarken hiçbir çıkar gözetmedi. Dostlarının her zaman yanında oldu. Onlar için gerektiğinde hayatını tehlikeye attı.

Karga ile ceylan söze karışmış:

— Güzel sözler söylüyorsun ama bu sözlerin güzel olması, kaplumbağanın kurtulması için yeterli değil! Bir an önce bir çare bulmalıyız. Dürüst bir insanın dürüstlüğü, alışverişte belli olur. Akraba ve evladın değeri, yoksul kalınca anlaşılır. Dostluğun derecesi de kara günde belli olur.

Fare söz almış ve şu teklifte bulunmuş:

— Ceylan, avcının göreceği şekilde ortada yürütün. Biraz sonra yaralıymış gibi yere yatsın. Karga da gelip üzerine konsun. Ben de avcının yanına gidip onu gözetleyeyim. Belki avcı, seni yakalayabileceğini düşünüp arkandan koşar. Ben de kaplumbağayı kurtarırım.

Planı uygulamaya koyulmuşlar. Ceylanla karga birlikte yola çıkmışlar. Avcı da onların peşine düşmüş. Ceylan, ağır aksak yürüyormuş gibi yapmış. Avcı, ümitlenmiş. Ceylanı yakalamak için uğraşmış. Ceylan, avcıyı tuzağın bulunduğu yerden uzaklaştırmış. Fare de tuzağın iplerini keserek kaplumbağayı kurtarmış.

Avcı, yorgun ve bitkin bir hâlde geri dönmüş. Bütün iplerin koparılmış olduğunu görmüş. Hayretini gizleyememiş. Neler olup bittiğini anlamaya çalışmış. İçine bir korku düşmüş. Kendi kendine şöyle demiş:

— Ben aklımı mı oynattım yoksa? Niçin böyle tuhafıklar yapıyorum. Galiba burası cinlerin, perilerin dolu olduğu bir yer!

Avcının korkusu giderek artmış. Koşarak oradan uzaklaşmış.

Karga, fare, ceylan ve kaplumbağa ise huzur içinde gölgeliklerine dönmüşler. Güven içinde yaşamaya devam etmişler.

Bu küçük ve zayıf hayvanlar birbirlerine bağlanarak örnek bir dostluk göstermişler. Birbirlerinin imdadına yetişmişler. Birbirleri için kendilerini tehlikeye atmışlar. İnsan gibi akıllı bir varlığın, bu hayvanlardan daha iyi bir dostluk sergilemesi, dostlarının sevinç ve üzüntülerine ortak olması ve sözünde durması gerekmez mi?

Unutmayalım ki dünyada en büyük servet, gerçek dostlar kazanmaktır. En büyük zenginlik ise iyiliksever olmak ve her fırsatta iyilik yapmaktır.

Beydeba
Kelile ve Dimne

ÖĞRETMENİMİN MEKTUBU

Serdarcık,

Bu topraklar bizim olalı güneş bir başka güzel doğup batıyor. Dereler, türküler söyleyerek akıyor göllere. Anadolu çiğdemi baharın müjdecisi olmuş bize. Dağlarda çobanlar kaval çalıyor kuşlara, çiçeklere ve kuzulara.

Bir bayrak dalgalanır göklerimizde.

Bu bayrak dündür, bugündür, yarındır. Ay'dan almış nazlı hilalini. Yıldızlardan en nazlı yıldız konmuş hilalin kundağına. Hürriyeti temsil eder al rengi.

Biz bu topraklara sevgi çiçeklerini açtırmaya gelmişiz.

Anadolu'nun kutlu kapısını kutlu sözle araladık, kutlu sözle açtık. Heybelerde Horasan ekmeği, tulumlarda Süphan Dağı'nın kar suyu. Beyaz yeveli atların sırtında yiğit akıncılar. Bin yetmiş bir yıldan beri Anadolu'da bayram var, düğün var her gün.

Yunus Emre, bu toprağın dili, bu toprağın yanık yürekli ışığı olmuş. Porsuk Çayı'nın kenarına gittiğinde bir yeşil sazın dibinde oturur. Sana Yunus'u anlatsın sevgi kelimeleriyle. Sarıköy'e yolun düşerse yaz kış mezarının üzerinde açan gönül çiçeklerini kokla. Tanrı âşığı bizim Yunus'un elleridir onlar, öpüver o güzelim sarı çiçekleri.

Saymakla biter mi bu toprağın gülleri. Söğüt Yaylası'nda Osman Gazi'nin ak sevdası. Konya'da Mevlâna inanmışa sevgi olur, dostluk olur. Bir masal şehridir İstanbul. Fatih Sultan Mehmet Han'ın kutlu rüyası ile bizim olur bin dört yüz elli üç yıldan beri.

Uzanır Anadolu Güneşi'nin ışık dalı Erzurum'a. Bir çiçek solar açmadan. Nene Hatun, daha on sekizinde taze bir gül gibi. Bebeciğine sütünü emziremeden koşar cepheye. Aziziye Tabyası'nda emziremediği yavrusunun hasretini çekiyor şimdi.

Sütçü İmam derler bir Maraşlı yiğit, Kurtuluş Savaşı'mızın ilk kurşununu attığında Akşehir'de yatan Nasrettin Hoca dedemi düşün! Kim bilir neler söylemek istemiştir cepheye koşanlara.

Suların şarkı söylediği en güzel şehrimiz Bursa'dır. Hazreti Süleyman ferman üstüne ferman buyurunca su perileri sulara dalmış hemen. Gölcükleri boşaltıp "Can Şehri" ni ortaya çıkarmışlar. Dağ perileri de mermer taş, mermer direk getirmişler dağlardan. Bir saray kurmuşlar şehrin orta yerinde. Bahçenin içinde köşk, köşkün içinde bahçe. Hiç solmayan çiçekler açarmış bu bahçelerde. Bülbüller gece gündüz ötermiş kafeslerinde.

Süleyman Peygamber'in iki veziri de bu şehri çok sevmişti. Büyük vezir, "Doğrusu cennet burası." demiş. Küçük vezirin kulağı az işitirmiş. "Cennet burası." sözünü "Cennet Bursa." diye anlamasın mı! O gün bu gündür bu şehrin adı, Bursa kalmış.

Dört mevsim renklerin şarkısı yankılanır yurdumuzda.

Rize'de yeşil bir duvağa benzer çay bahçeleri. Çukurova'da ak bir güvercin kanadıdır ovalar. Gemlik'te yeşil gözyaşı döker zeytin ağaçları. İzmir'de türkü söyler portakal bahçeleri. Dallarda gülümser elmalar Amasya'da.

Akdeniz köpük köpük bir harita çizerken Ege, Karadeniz'in girintisiz kıyılarını kısıkanır. Marmara bir bebek gibi gülerken Boğaziçi şarkılar fısıldar İstanbul'a.

Bu güzel vatanımızın göklerinde durmadan ay yıldızlı bayrak dalgalanmalı. Vatan ve bayrak: Aynı anda doğmuşlar, her zaman yaşamalıdır. Bayraklar dalgalanırken minarelerden Mehmet Akif Ersoy'un "İstiklal Marşı" mızda dediği gibi ezan sesleri susmamalı.

Bayrağımız sizin ellerinizde daha da güzelleşecek.

Güzel günlerin bizim olması için seni en önde olanlar arasında görmek isterim.

Öğretmenin
Mustafa Ruhi ŞİRİN
Masal Mektuplar

İÇİMDEKİ MÜZİK

Melody (Melodi) on bir yaşında bir kızdır. Doğuştan beyin felçli olduğu için konuşamamakta ve yürüyememektedir. Melody, çok zekidir. Fotoğrafik bir hafızası vardır. Gördüğü ve duyduğu hiçbir şeyi unutmaz

Melody'nin kelimelere ve seslere özel bir ilgisi vardır. Sesleri tat, koku ve renk olarak algılamaktadır. Vücudunun büyük bir bölümünü kontrol edememekle birlikte akülü sandalyesini sağ elinin başparmağıyla sürebilmektedir.

Melody, insanlarla iletişimini anne ve babasının onun için hazırladığı konuşma tahtasıyla sağlamaktadır. Bu tahtada onun günlük hayatında sıkça kullandığı isimler, sıfatlar, filler, işaretler vb. vardır. Melody, bunları tahta üzerinde başparmağıyla göstererek insanlarla iletişim kurmaktadır.

Melody'nin Penny (Peni) adında bir kardeşi ve Violet Valencia(Viyole Valensiya) adında onu çok iyi anlayan bir bakıcısı vardır. Melody ona kısaca "Bayan V" demektedir. Beş yaşında ilkokula başlayan Melody, beşinci sınıftayken kaynaştırma sınıfına geçer. Burada Rose (Roz) adında bir arkadaşı olur.

Melody'nin hayatta en çok istediği şey konuşmaktır. Yeni arkadaşlarıyla özellikle Rose ile sağlıklı ve hızlı iletişim kurmayı çok istemektedir. Konuşma tahtası bu ihtiyacını karşılayamamaktadır.

Melody'ye okuldaki işlerinde Catherine(Ketrin) adında bir üniversite öğrencisi yardım etmektedir. Bir gün Rose yeni bilgisayarını okula getirir. Bundan etkilenen Melody, Stephan Hawking'inki (Sitefin Hawking) gibi bir bilgisayarın hayatını nasıl da kolaylaştıracağını düşünür. Bunun üzerine Melody ve Catherine, Melody için böyle bir bilgisayar olup olmadığını araştırmaya karar verirler. İnternet'ten yaptıkları araştırmalarda Medi-Talker (Medi-Tolkır) adında bir cihaz bulurlar. Melody, bunu Bayan V aracılığıyla anne ve babasına anlatır. Onlar da bu cihazın siparişini verirler. Cihaz gelir, kutuyu Bayan V ile Melody birlikte açarlar.

Aşağıdaki bölümde Melody'nin bu cihazı kullanmaya başlaması anlatılmaktadır.

(...)

Düşündüğümden küçüktü, sandalyemin tepsisi kadardı ama pürüzsüz ve parlaktı; ona dokunmak çok hoştu. Kanatlarını uçmak için açmış bir kelebeğe benziyordu.

Off! İnanılmazdı. Denemek için sabırsızlanıyordum.

Bayan V, şarj olması için prize taktı ve koca kullanma kılavuzunu eline aldı. "Ohoo!" dedi. "Bunu okuyup anlamak bir yılı alır." Kucağında Penny ile yumuşak pufa oturdu ve okumaya başladı.

Ve ben beklemeye başladım. Ve bekledim. Ve bekledim. Nihayet tam patlayacağım derken sandalyemi Medi-Talker'in olduğu sehpanın yanına sürdüm.

Okulda hiç bilmedikleri bir video oyununu oynayan veya telefonlarında, bilgisayarlarında kullanma kılavuzuna bakmadan bir sürü program kullanan çocuklar görüyordum. Bu yüzden sağ başparmağımla açma düğmesine bastım. Ekran vızıldayıp parladı ve bir hoş geldiniz mesajı belirdi.

Başka bir düğmeye bastım ve çok fena hâlde üşütmüş bir İngiliz'in sesine benzer bir ses duyuldu: "Medi-Talker'a hoş geldiniz!"

Bayan V, koltuktan fırladı. Ben neşeyle bağırdım. "Görünüşe bakılırsa beni geçmişsin Melody. Hiç şaşırmadım." Penny'yi yere oturttu. "Şimdi, bu alet neler yapabiliyor bakalım!"

Amerika'yı keşfeden Christopher Columbus(Kıristofır Kolomb) gibi hissediyordum. O hep oradaydı ama Columbus kendi dünyasından onu ilk keşfedeni. Onun kalbi de benimki kadar hızlı atmış mıydı acaba?

Medi-Talker'in sadece bir tuşla değiştirilebilen bir düzine kademesi olduğunu çabucak keşfettik. Böylece birinci kademeye bildiğim tüm özel isimleri kaydettik: benim ismim, ailemdeki herkes, okuldaki çocuklar ve öğretmenler, doktorlarım, komşular, annemle babamın arkadaşları ve tabii ki Bayan V. İkinci kademeye Bayan V, renkli ve üç boyutlu kelime kartlarımızdaki kelimeleri kaydetmek konusunda ısrar etti.

Yaz, kaydet. Yaz, kaydet. Bayan V'nin parmakları benim için kelimeler eklerken âdeta uçuyordu. Kelimelerimizin çoğu çoktan makinenin içindeydi ama daha, daha çok ekledi. Daha fazla. Daha da fazla.

İsimler, fiiller, zarflar ve sıfatlar... Binlercesi... Başka bir kademedede ise çok havalı bir cümle programı vardı. Yüzlerce ifade ve cümle hazırlayıp onlara tek bir tuşla erişebilirdik: “Son şarkılarını duydun mu?”, “İşte bu harika!”, “Heceleme testi nasıl geçti?”.

Sıradan kelimeler, normal diyaloglar. Hiçbir zaman bunlara sahip olmamıştım. Harikaydı.

Diğer bir kademe, sayılar içindi, hatta hesaplamalar için. Artık matematik problemleri çözebilecektim. Belki de öğretmenlere bundan bahsetmem.

Ve bir başka kademe tamamen klişe espriler ve aptalca söyleşilerle doluydu, bizim için yenilerini ekleyebileceğimiz bir alan da vardı. Başka bir kademedede de müzik vardı! Cihazı bir bilgisayara bağlayabilir ve istediğim bir şarkıyı indirebilirdim. (...) Belki hangi şarkıların popüler olduğunu Rose’a sorabilirim.

Rose! Artık Rose’la gerçekten konuşabilirdim!

Bir süre sonra program ayarı yapmayı bıraktık. Penny’nin altı değiştirilmeliydi ve oyalanmalıydı. Ama ben dinlenmek için fazla heyecanlıydım.

Bu yüzden Bayan V, Penny’yi kanepenin ucuna oyuncak bebek eviyle birlikte yerleştirdikten sonra cihaza biraz daha kelime ve ifade ekledik. Sonunda yazmayı bıraktı ve “Denemek ister misin?” diye sordu.

Oda çok sessizdi. Makinenin kenarına yavaşça vurdum sonra iki tuşa bastım. Bilgisayar sesi, “Teşekkürler, Bayan V.” dedi.

Hızlıca gözlerini kırıştırdı, ben de aynı şekilde. Mendil almak için uzandı. İkimizin de buna ihtiyacı olacaktı.

Bayan V, mendilini cebine tıktırıp kullanma kılavuzundan tekrar okumaya başladı. “Bak, bunu dinle!” dedi. “Bu bağlayıcı kablo ile bilgisayarda yazmak istediğin daha uzun şeyleri kaydedebilirsin. Mesela öykü ya da şiir.

Makine, “Vay be!” dedi.

Bayan V, onaylarcasına başını salladı. “Bu çok eğlenceli olacak. Ama istediğin şeyleri tam olarak anlatabilmek için çok alıştırmaya yapmalısın.”

Haklıydı.

Birçok kademe, kullanıcılarının kendi bilgilerini girebilmeleri için boş bırakılmıştı: kelimeler, cümleler hatta resimler. Bilgiler doğrudan makineye yazılabiliyordu ya da bir bilgisayardan indirilebiliyordu. Biraz bunaltıcı bir işti.

Bayan V, “Melody, bunu sana uyacak şekilde düzenleyebiliriz.” dedi. “Bu, senin dünyanın olacak, o yüzden kendimize zaman tanıyalım ve tam ihtiyacın olan şeyi oluşturalım.”

Çok mutluydum. Makineye sarılmak istiyordum ama bu çok aptalca gözükürdü. Onun yerine ona bir isim buldum. Bu biraz salakça olabilir ama bazen kimsenin bilmediği sadece senin bildiğin bir şeyin olması güzeldir. Kişisel olduğu için bu ismi cihaza kaydetmeyecektim ama içimden Medi-Talker’ı sevdiğim şarkıdaki gibi “Elvira” olarak anacaktım. Evet, kalbim Elvira için yanıyordu!

Bayan V, Penny ile oynarken ben de Elvira’nın yapabildiklerini keşfetmeye devam ediyordum. İlk yapmak istediğim değişikliklerden biri karşılama mesajını ve ses tonunu değiştirmekti. Bilgisayar tabanlı bu karşılama sesi çok yapaydı. Fakat makine birkaç değişik kadın sesi seçeneği veriyordu ve bir dolu dil seçeneği.

“Trish” adındaki sesi seçtim. Gerçekten sesi bir yetişkin gibi değil, kız çocuğu gibiydi. Konuşabilsem sesimin onun gibi olması sorun olmazdı.

Trish Fransızca, “Bienvenue!” (Biyenvenü) dedi. Bunun “Hoş geldiniz!” demek olduğunu biliyordum. Almanca seçeneğine bastım, “Willkommen!” (Vilkomın) dedi. Çince seçeneğine basınca “Foon ying!” (Fon ying) gibi bir şeyler söyledi.

Bir dakikalığına durdum ve tahtaya baktım. Almanya, Çin ve Fransa’da da benim gibi konuşmak için böyle bir makineye ihtiyacı olan çocuklar olabileceği hiç aklıma gelmemişti.

Bayan V, bana dönüp mekanik tondaki “Medi-Talker’a hoş geldiniz!” karşılama mesajını Trish’in sesiyle,

“Merhaba! Ben Melody, benimle konuşsanıza!” şeklinde değiştirmeme yardım etti. Okula gidip herkesi kendi yeni bilgisayarımıla tanıştırmak için sabırsızlanıyorum. Rose’un ne diyeceğini merak ediyorum.

O ana kadar, annem ve babam ne yaptığımızı ve ne kadar ilerlediğimizi sormak için birer kez aradılar. İkisi de bir an önce buraya gelip cihazı kendi gözleriyle görmek için sabırsızlanıyordu. Bayan V, onları beklerken programlamaya devam edip daha fazla şey eklememizi önerdi. Okula götürmeden önce birkaç hafta alıştırma yapmam gerektiğini düşünüyordu. Ben beklemek istemiyordum ama onunla aynı fikirdeydim cihaza alışmam zaman alacaktı. Tüm sistemi diğer çocuklar gibi konuşabileceğim seviyede kullanabilmek istiyordum. En azından olduğu kadar...

Bu yüzden kelimelere geri döndük, binlercesini yüklemek istiyordum: defter, kalem, ev ödevi, test, pozitif, negatif, tırnak, oje, kıyafet, sırt çantası, cüzdan, korkmuş, heyecanlı, mor...

Sonra daha çok ifade ekledik, yüzlercesini: alışveriş merkezine, o mesafeden, tam ortasında, sonuç olarak, bunun nedeni ...

Son olarak kapı zili çalmadan hemen önce biraz da cümle ekledik, bir düzine: “Saat kaç?”, “Nasıl gidiyor bakalım?”, “Beni çok güldürdün.”, “Çok heyecanlıyım.”...

Babam ve annem bizi almaya geldiğinde babam kamerasını hazırlamıştı. Elleri biraz titriyordu. “Haydi, tatlım, nasıl çalıştığını göster bakalım bize!” dedi.

Babamın ilk kelimelerimi kaydedecek olmasına inanamıyordum. Tıpkı Penny’nin ilk kelimelerini kaydeder gibi. Aslında pek de öyle değildi.

Çok dikkatli şekilde yazdım ve konuşması için cihazın tuşuna bastım.

“Merhaba, baba. Merhaba, anne. Çok mutluyum!”

Annemin gözleri yaşarmış, burnu kızarmıştı. Bana yumuşacık ve duygu dolu gözlerle bakıyordu.

Düşününce aileme hiç ama hiçbir zaman doğrudan bir şey söyleyememiş olduğumu fark ettim. Birkaç tuşa bastım ve cihaz benim hiçbir zaman söyleyemeyeceğim yeni kelimeleri seslendirdi.

“Sizi seviyorum.”

Annem kendini bırakmıştı. Gözyaşları içinde babama tutundu. Babam da birkaç damla gözyaşını içine çekmeye çalışıyordu.

Ama hepsini kaydetmişti.

Sharon M. DRAPER

İçimdeki Müzik

(Kısaltılmıştır.)

MOZART'IN MÜZİĞİ

İnsanı Mozart'tan daha çok şaşırtacak bir harika çocuk gelmedi dünya yüzüne, ama onun kadar şaşırtıcı sayılabilecek birileri vardı. Örneğin, William Crotch (Vilyam Kıroç) adındaki İngiliz oğlan. Soyadının "pantolon ağı" gibi ilginç bir anlamı olan bu çocukcağz, ilk org resitalini iki buçuk yaşında verdi. Daha sonra aynı Mozart'a yaptıkları gibi onu da oradan oraya sürükleyip sergilediler. Yalnız aralarında bir fark vardı, bu çocuk ileriki hayatında saygın bir müzik profesörü olmaktan öteye gidemedi. (...)

Mozart'ın bir mucizeye dönüşmesi, yıllar geçip de müziğinin olgunlaşması, daha da yükseklerle ulaşmasıyla oldu. Çocukluk besteleri sırf o yaştaki biri tarafından yapıldığı için insanı çok etkiler, çok da şeker bestelerdir; ama yirmisine varmadan ölmüş olsaydı bugün pek hatırlanmazdı. Tam anlamıyla harikulade ve şaşırtıcı eserlerini, yirmili ve otuzlu yaşlarında yazdı. Birisi ona böylesine kusursuz eserler bestelemeyi nasıl becerdiğini sormuş, o da "Başka türlü nasıl bestelenir bilmiyorum." diye cevap vermiş. (...)

Müziğin her biçimine yatkındı: operalar, senfoniler, konçertolar, oda müziği, dinsel müzik, hatta dans müziği. Elini attığı her müzik türü altına oluyordu.

Müziğinde herkese göre bir şeyler vardır: yetişkinler, çocuklar, müzikçiler, ömründe klasik müzik dinlememiş olanlar. Onun müziğini herkes sevebilir. Bir de doğanın yarattığı şeylere benzer onun müziği. Her müzik cümlesi tam olması gerektiği gibidir. Onun müziğinin olmadığı bir dünya düşünemiyorum. Daha doğrusu, düşünmek istemiyorum.

Ne Dinlemeli?

Hımm... İşte zor bir soru. Atlanamayacak o kadar çok şey var ki! Doğruya doğru, Mozart'ın önemli sayılmayacak eserleri var. Sırf para kazanmak için yazdığı şeyler, ama şaheserleri de upuzun bir liste oluşturuyor.

Mozart'ın gözünde opera besteciliğinin ayrı bir önemi vardı. Belki siz de o muhteşem operalarından bir iki tanesiyle başlamak istersiniz. Önce kayıtlardan dinleyip yavaş yavaş tanımak en güzeli, sonra operaya gidebilme şansınız varsa gider orada izlersiniz. Don Giovanni (Don Ciyovanni) ve Sihirli Flüt'le başlamanızı öneririm. Mozart'ın operalardaki müthiş başarısı, her kahramanın kendi kişilik özelliklerine has, apayrı bir müziği olmasından gelir. (...) Mozart, yarattığı kişileri son notasına kadar anlıyor ve ister iyi ister kötü olsunlar onlara en güzel, en akılda kalan müzikleri armağan ediyordu. Bir opera kahramanı daha fazla ne ister!

Mozart'ın tam yirmi yedi piyano konçertosu var. Çoğunu kendi vereceği konserler için bestelemiş. Bunları, hele son dönemde bestelediklerini, dinlerseniz ne şaşırtıcı bir piyanist olduğunu, parlaklığıyla insanları kendine hayran bırakmaktan ne kadar çok zevk aldığını anlayabilirsiniz (Birilerinin müziğinden gerçekten de çok hoşlandığını, ona çok değer verdiklerini hissettiği zaman, seve seve, saatlerce çalarmış.). Fakat arada ne dayanılması güç bir hüzne kapıldığını da hissedebilirsiniz. Üstelik sizde uyandırdığı kalıcı duygu da bu hüzdür çoğu zaman. Mesela K488, 23 numaralı piyano konçertosu (Bu arada şunu söyleyeyim: "K" Köchel'in (Köşel) kısaltılmışıdır. Bay Köchel, Mozart'ın bütün eserlerini araştıran, bestelendiklerini düşündüğü tarihe göre sıraya koyan ve bu iş için yıllarını harcayan beydir. Altı yüzü aşkın eser... Çok büyük bir iş.). K488'in üç bölümü birbirinden tamamen farklıdır, yine de nasıl olursa olur ve eserin bütünü çok doyurucu tek bir hikâye oluşturur. İlk bölüm çok zariftir, kendimizi kusursuz bir dünyaya ayak basmış gibi hissederiz. Üçüncü bölümde gülen, dans eden insanları duyar gibi oluruz. Ama eserin kalbi, ikinci bölümdedir. Bu yavaş bölüm, öyle dokunaklıdır ki uçsuz bucaksız derinlikteki bir nehre bakıyor gibi oluruz. Bu konçerto tam anlamıyla sihirli bir güzelliktedir.

Son üç senfonisini de atlamayın. Üçü de muhteşemdir. Aralarından bir tanesini seçmem gerekse sanırım sonuncusunu, Jüpiter'i seçerdim. Paha biçilemez bir güzellik şölenidir. Ardından canınız şöyle muhteşem ama acıklı bir müzik isterse işte size Mozart'ın Requiem'i (Rekuyem). Sonra da K516 sayılı Sol Minör Yaylı Çalgılar Beşlisi'ni dinlersiniz. Bahse girerim, bunları dinledikten sonra başka eserlerini de dinlemek isteyeceksiniz.

Steven ISSERLIS

Beethoven Çorbayı Niye Fırlattı?

(Kısaltılmıştır.)

SEYFİ DEDE

Zor da olsa işinizi gerektiği gibi yaparken “Vatanı sen mi kurtaracaksın?” diyenlere, çekinmeden “Evet, ben! Benim gibi düşünenler!” deyiniz.

Ayakkabılarım ne kadar güzeldi biraz önce. Şimdi çirkin. Topa vurayım derken yerdeki tümseğe vurunca burnu açıldı. Ön kısmını, otomobillerin bagajı gibi açıp kapayabiliyorum.

Babam çok kızacak. Kim bilir yine geçen defaki gibi bağıracak ve “Maaşımın yarısı ayakkabınıza gidiyor! Bıktım artık!” diyecek.

Bağırır, ama sever bizi. Ağabeyim de ben de pek çok hata yapıyoruz.(...) Bazen dışarı çıkma yasağı koyar, bazen harçlıklarımızı keser... En çok üzüldüğümüz meyve ve tatlı yasağı. Annemin gizlice vermesini önlüyor artık.

Kapıdayım. Zili korkarak çalıyorum. Kapıyı annem açıyor. Ayakkabılarımı dışarıda çıkarıyorum. İçeri alırken annem ayakkabılarımın hâlini görüyor.

— Aaa! Ne yaptın da yırttın ayakkabımı?

— Ne oldu Gülsevim?

Onun da duyacağı bir biçimde bana bağılıyor:

— Alalı on gün bile olmadı daha! Bu ayakkabımın hâli ne böyle?

Kulaklarım yanıyor, kıpkırmızıyım...

— Çamura mı girmiş?

— Ne çamuru bey, yırtmış ayakkabıyı, ne çamuru!

Babam kapıya, yanımıza geliyor. Yüzüne bakamıyorum. Çok utanıyorum.

— Bir şeyi yok. Sökülmüş. Eskilerini giy, bunları da Seyfi Dede’ye götür. Tamir parasını harçlığından keseceğim.

Yolda, ucuz atlattım bu defa, diye düşünüyorum.

Seyfi Dede

Seyfi Dede, mahallemizin en yaşlı insanı. Ayakkabı tamircisi. Seksen doksan yaşlarında. On üç on dört yaşlarındayken savaşa katılmış, yaralanmış. Kendisine “İstiklal Madalyası” vermişler. Dükkânında, yanı başında asılı duruyor. Ceketine takıyor. Devletin diğerlerine bağladığı maaşı da almıyor. “Ayıp!” mış. “İnsan vatani için çarpışmak zorunda değil mi?”ymiş.

Yüzü, tırmıklanmış toprağa benziyor. Boydan boya her yeri çizik çizik. Buruşuk, kırışık bir yüz. Bizimkilerin “kırçilli” dediği; beyaz, gri, parlak sarı karışımı değişik bir sakalı var.

Elleri sürekli olarak titriyor.

Arada bir burnunun ucuna taktığı küçük camlı bir gözlüğü var. Özellikle dikiş dikerken kullanıyor onu.

Bu yaşta, bu hâliyle nasıl çalışıyor bilemiyorum.

Tatlı dilli, konuşmayı seven birisi. Tamire götürdüğüm ayakkabıların işi uzun değilse dükkânda oturup bekliyorum. O da her zaman anlatacak bir şeyler buluyor: savaştan, askerlikten, çocukluğundan...

— İyi günler Seyfi Dede!

— Yine mi sen?

Babam haklı galiba “Maaşımın yarısını ayakkabılarınıza veriyorum!” derken.

— Burnu açıldı da.

— Getir bir bakalım.

Alıp inceliyor.

— İkisini de dikeriz. Bu sökülmüş. Önce yapıştırmamız lazım.

— Ne zaman alayım?

— Elimde çok iş yok. Otur, biraz sonra alırsın.

Burnu açılan ayakkabımın çamurlarını temizliyor, fırçalıyor, zımparalıyor. Teneke kutu içindeki tutkaldan bir parça alıp parmağıyla yapıştırılacak yerlere sürüyor. Sağlam olanını makineye takıyor.

— Baban kızmıştır. Herhâlde yine harçlığından keser.

Babamı da ne yapacağını da biliyor artık. Gülüyorum.

— Bundan sonra vereceği cezaları da senden öğrenirim. Evet, harçlığımdan kesecek.

Ondan bundan konuşuyoruz. O, hem konuşuyor hem de dikkatle işini yapıyor. Onu izlerken içim burkuluyor. Çok yaşlı. Ellerinin titremesi iş yapmasını engellemiyor ama beni mahvediyor. Üzülüyorum.

— Bitti mi?

Gözlüğünü kaşlarına doğru kaldırıp dikkatle inceliyor. Yüzünü ekşitiyor.

— Hayır.

Diktiği ayakkabıyı sökecek.

— Dede dur! Niye söküyorsun?

Ayakkabımın tabanını bana döndürüyor.

— Bak, şurası düzgün dikilmemiş. Biraz içeri kaymışım. Eee gözlerim de gözlüklerim de eskidi artık.

Gösterdiği yer bir santim bile değil. Dikiş azıcık kaysa ne olur ki?

— Dede bir şey olmaz. Hadi ver de ben gideyim artık.

Hiç düşünmeden, tereddüt etmeden dikişleri kesiyor. Yeniden yapacak! Titreyen elleriyle, fersiz gözleriyle herkesten daha iyi yaptığına inandığım dikişleri, kendisi için kesiyor. İçine sinmezmiş!

Verilen işin kolayına kaçıyorum. Seyfi Dede bu yaşta en zorunu deniyor. Bıkmadan, çekinmeden, düşünmeden...

Titreyen elleriyle! Yaşlı vücuduyla!

— Al bakalım ayakkabını.

Pırıl pırıl olmuş. İkisi de eskisinden yeni görünüyor. Eminim çok da sağlamdır. Ayakkabılarımı uzattığı elini kapıp öpüyorum.

— Dur, deli çocuk, dur! Ellerim çok kirli!

Gözlerime bakıyor. Söz söylemek gereksiz. Beni anlıyor, bunu hissediyorum. Yine de söyleyeceğim:

— Dede, ben de senin gibi olacağım! İşim ne olursa olsun. Çöpçü olursam sokağım dünyanın en temiz sokağı olacak, memur olursam her işimi zamanında ve herkesten iyi yapacağım. Kimseyi kandırmayacağım!

Gülümsüyor. Sıcacık gülümsüyor.

Hızır OVACIK
Yaşayacaksın Ağacım
(Kısaltılmıştır.)